

Werknota 10

De netwerken van Integrale Jeugdhulp geanalyseerd vanuit een keten- en netwerkmanagementperspectief. Een casestudie.

Onderzoeker: Nele Van Tomme

Promotor: Dr. Joris Voets; Prof. Dr. Koen Verhoest

Samenvatting

De werknota is een onderdeel van een ruimer onderzoek naar keten- en netwerksamenwerking in de zorg- en welzijnsector. Vanuit een bestuurskundig oogpunt, waarbij ketens en netwerken gezien worden als coördinatiemechanismen die tot doel hebben taken en inspanningen van organisaties op één lijn te brengen, werden de netwerken van Integrale Jeugdhulp als casestudie onder de loep genomen. De netwerken werden in het decreet van 7 mei 2004 vastgelegd en voorzieningen uit (o.a.) zes sectoren maken er deel van uit (Kind en Gezin, Agentschap Jongerenwelzijn, Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, Centra Leerlingenbegeleiding, Centra Geestelijke Gezondheidszorg, en de Centra Algemeen Welzijnswerk). Uit het onderzoek stelden we vast dat de netwerken van Integrale jeugdhulp weldegelijk enkele ideaaltypische kenmerken vertonen, maar dat er heel wat factoren zijn die de samenwerking in het netwerk bemoeilijken. Voornamelijk het gebrek aan een duidelijke regie (wie stuurt wie aan?) speelt de netwerken parten. De spelregels (aansturing, verantwoordelijkheden, handelingsruimte) waaronder de netwerken dienen te functioneren zijn gewijzigd doorheen te tijd waardoor de netwerken moeilijk kunnen inschatten welke spelregels van toepassing zijn op welke opdrachten. Ook bleek het gemeenschappelijk doel – en de daaruit voortvloeiende tussendoelen – onvoldoende (h)erkend door alle partners. Voorts bleek het wederzijds vertrouwen tussen alle betrokken partners erg fragiel. Ten slotte ontbreekt er een vorm van systematische informatiedeling tussen de partners wat vaak als katalysator werkt voor nauwere samenwerking.

Vanuit een keten- of netwerkmanagementperspectief kan de samenwerking in ketens of netwerken bijgestuurd worden aan de hand van een aantal technieken of methodieken. Deze technieken spelen in op ideeën en percepties die leven bij de betrokken actoren, of op de relaties tussen de betrokken actoren. Wij gingen op zoek naar welke methodieken (of instrumenten) er ingezet worden in de netwerken IJH. Eveneens werd er gekeken naar wie zo'n instrument initieerde en in welke mate het zijn beoogde effect bereikte. Vijf instrumenten werden in dit kader nader bestudeerd: het draaiboek brede instap, het cliëntoverleg IJH, de verwijsafspraken, debatten rond gedeelde zorg, en het crisishulpprogramma. Deze instrumenten werden in twee regio's onderzocht: Antwerpen stad en de Oost-Vlaamse regio Waas en Dender. Uit het onderzoek bleek dat het arsenaal aan technieken dat door de netwerken zelf aangewend (kan) word(t)(en)

beduidend kleiner is dan het arsenaal dat door de bovenbouw aangewend (kan) word(t)(en). De instrumenten ingezet in de netwerken spelen voornamelijk in op ideeën en percepties door kwaliteitseisen en adviezen uit te schrijven en door debatten en overlegmomenten te organiseren. De twee instrumenten die gericht aangestuurd werden vanuit de bovenbouw speelden meer in op de relaties tussen de betrokken voorzieningen, namelijk het cliëntoverleg en het crisishulpprogramma. Ook werden er meer middelen in geïnvesteerd en bleken ze concretere werkinstrumenten te zijn voor de hulpverleners en hun cliënten. Daarenboven blijkt het crisishulpprogramma de kenmerken te vertonen van een keten, wat een bijzondere vorm van een netwerk is.